

Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA-menettely) soveltamisesta yksittäistapauksessa Forus Oy:n Lintusuon aurinkovoimalahankkeessa, Hattula

HANKE

Lintusuon aurinkovoimalahanke, Hattula

HANKKEESTA VASTAAVA

Forus Oy
Erottajankatu 5,
00130 Helsinki

ASIAN VIREILLETULO

Forus Oy on pyytänyt 8.9.2023 Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus) päätöstä, edellyttääkö suunnitteilla oleva Hattulan Lintusuon aurinkovoimalahanke ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely).

Hankkeesta vastaava on toimittanut ELY-keskukselle YVA-lain 12 §:n ja YVA-asetuksen 1 §:n edellyttämät tiedot hankkeesta 8.9.2023 ja 1.11.2023.

HANKKEESTA VASTAAVAN TOIMITTAMAT TIEDOT

Hankkeen kuvaus

Forus Oy suunnittelee Hattulaan Lintusuon alueelle aurinkovoimalahanketta, joka on laajuudeltaan 118 ha. Aurinkovoimalaitoksen elinkaaren arvioidaan olevan 30–40 vuotta. Valmistuessaan hankkeen arvioidaan tuottavan vuosittain noin 70 GWh sähköä.

Hankealueesta valtaosa pyritään käyttämään aurinkovoimalalle. Aurinkopaneelit asennetaan etelään suunnatuille kiinteille teräsrakenteisille telineille, joiden kallistuskulman suunnitellaan olevan 30 astetta. Paneelisto asennetaan tasaisin riviväleihin. Paneelipöytien väliin jää noin kymmenen metriä tilaa ja ne ovat korkeimmillaan noin neljä metriä. Alustavan suunnitelman mukaan yhdessä pöydässä on kolme pystysuuntaista paneelia, joiden mitat ovat noin 2,2 x 1,1 metriä. Paneelit täyttävät noin 45 % rakennettavan alueen pinta-alasta.

Aurinkovoimala suunnitellaan liitettäväksi kansalliseen sähköverkkoon voimajohtoliitynnällä Vanaja-Lavianvuoren 110 kV voimajohtoon. Alustavia reittivaihtoehtoja esitettiin kolme, joista jokainen on pituudeltaan noin 2,5 km. Hankkeesta vastaavan toimittaman vastineen mukaan toteutettava vaihtoehto on valittu. Maakaapelina toteutettava voimajohto kulkee valtaosan matkasta hankealueen sisällä tai Vanaja-Lavianvuoren voimajohtolinjan varrella. Kaapelikaivanto toteutetaan alustavan

20.11.2023

suunnitelman mukaisesti 2,5 m levyisenä ja 1,4 m syvyisenä. Hankealueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapeilla.

Hankealueelle kulku tullaan todennäköisesti toteuttamaan Salimäentie sekä Hauhontaustantien kautta ja näistä erkaantuvien metsäteiden läpi. Näiden teiden kautta rakennetaan myös alueelle huoltotieverkosto. Pääteiden tulee olla avoimia liikenteelle ympäri vuoden ja ne suunnitellaan kestävämmän raskaampi liikenne kuin aurinkopaneelien väliset huoltotiet. Olemassa olevaa tieverkostoa pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon.

Hattulan kunnassa on käynnissä hanketta koskeva maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suunnittelutarveratkaisumenettely.

Ympäristön kuvaus ja hankkeesta vastaavan arvio ympäristövaikutuksista

Maankäyttö ja asutus

Hankealue on pääosin ojitettua, metsittynyttä suota, joka on metsien ja peltojen ympäröimää. Aluetta ei ole käytetty turvetuotantoon. Hankealueen ympäristöön, 500 metrin vyöhykealueelle jää yhteensä noin 7 rakennusta, joista kolme on asuinrakennusta, kaksi maatalousrakennusta ja loput muita rakennuksia. Rakennukset sijaitsevat hankealueen länsi- ja itäpuolisilla alueilla. Merkittävin vaikutus asutukseen syntyy hankkeen rakennusaikana, jolloin liikenteen aiheuttama melu lisääntyy.

Kaavoitus

Hankealueella on voimassa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040. Valtaosa alueesta on kaavoitettu Lintusuon energiaturvetuotannolle (EOt). Alueen eteläosassa on merkintä Puolustusvoimien Hätilän harjoitusalueesta (EP). Aluetta ei käytetä kumpaankaan edellä mainittuun tarkoitukseen. Alueen läpi kulkee maakuntakaavassa ulkoilu-, hevosvaellus tai hiihtoreitti (UR).

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa tai yleiskaavaa. Hankealueen toteuttaminen ei edellytä Hattulan kunnan mukaan yleis- tai asemakaavaa, vaan se tullaan toteuttamaan suunnittelutarveratkaisulla.

Sulfaattimaat

Hankealue sijoittuu sulfaattimaiden esiintymiseen liittyvän Litorina-merivaiheen rajan yläpuolella, joten alueella ei ole sulfaattimaita. Alueella ei myöskään esiinny pohjamaan happamoitumiseen liittyviä mustaliuskeita. Happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden esiintyminen tarkistetaan tarvittaessa hankkeen maaperätutkimusten yhteydessä.

Pintavedet ja vesiolosuhteet

Hankealueen vedet purkavat Kultinojasta Valteenjokeen, mistä ne virtaavat edelleen Vanajaveteen. Hulevesien muodostumisen kannalta muutos hankealueella on vähäinen, sillä aurinkopaneelien asentaminen ei muodosta merkittävää muutosta alueen valumakertoimelle maaperän säilyessä vettä läpäisevänä. Huoltoteiden ja niihin liittyvän mahdollisen

20.11.2023

ojituksen voidaan olettaa muodostavan vähäisessä määrin muutoksia hulevesien muodostumiseen.

Rakennustöiden arvioidaan vaikuttavan kiintoaineksen sekoittumiseen pintavalumavesiin nostoen ravinnepitoisuuksia hetkellisesti läheisissä vesissä. Käytön aikaisten vaikutusten pintavalumavesiin arvioidaan olevan vähäiset.

Hankealueella ei ole pohjavesialueita. Hankealueen itäpuolella sijaitsee Linnokankaan (0408254) pohjavesialue, joka luokitellaan muuksi vedenhankintakäyttöön soveltuvaksi pohjavesialueeksi.

Hankealueen vesien hallinta

Hankealueelle on laadittu vesienjohtamissuunnitelma, jossa on kuvattu ja tarkasteltu alueen sekä siihen kytkeytyvien alueiden vesien hallinnan nykytilaa ja aurinkovoimalan aiheuttamia mahdollisia muutoksia vesien hallintaan.

Hankealueen vesien johtamiseen ei suunnitella merkittäviä muutoksia. Tehtyjen rakennettavuusselvitysten perusteella voimalan rakentaminen ja rakenteet pystytään toteuttamaan valtaosin nykyisellä ojastolla ilman, että vedenpintaa laskettaisiin tai aluetta kuivattaisiin. Näin pyritään minimoimaan hankkeen vaikutus alueen vesistöön ja sen eläimiin.

Hankealueen laskeutusaltaiden tarkoituksena on vähentää veden mahdollista kiintoainesta ja siihen sitoutuneita ravinteita. Uudet laskeutusaltaat sijaitsevat alueilla, joilta nykyinen puusto joudutaan poistamaan ennen voimalan rakentamista, koska puuston poisto vaikuttaa alueen vesitaseeseen ja lisää siten alueen valumavesien määrää. Uusien altaiden sijainnit ovat lähellä nykyisten ojien purkupisteitä. Uutta purkureittiä alueelta ei tarvitse rakentaa, vaan käytetään olemassa olevaa reittiä. Alustavien suunnitelmien mukaan ei ole tarvetta rakentaa uusia ojia.

Luonnonympäristö ja suojelu

Hankealue koostuu pääosin ojitetusta suosta, jolla kasvaa eri ikäistä talousmetsää. Suon itäreunalla, hankealueen ulkopuolella, on soistuva Kultiojärvi. Itäreuna on muuten louhikkoista mäkeä ja pohjois-eteläsuunnassa kulkee kapea harju. Pohjois- ja länsilaidoilla on peltotilkkuja, jotka laajenevat länteen päin mentäessä. Hankealueella ei todettu olevan suurempia kasvillisuuden luontoarvoja.

Lintusuon aluetta ei ole rajattu kansainvälisesti (IBA), valtakunnalliset (FINIBA) tai maakunnallisesti (MAALI) arvokkaaksi linnustoalueeksi. Luontoselvityksen mukaan hankealueella havaittiin tavanomaista lintulajistoa. Hankealueen ulkopuolelta Kultiojärveltä havaittiin uhanalaisesta ja harvinaisista lintulajeista kurki, isokuovi, taivaanvuohi sekä huuhkaja. Hankealueen viereiseltä pellolta havaittiin teeri ja hankealueen läheiseltä Saari-alueelta kuusitiainen ja hömötiainen.

20.11.2023

Luontoselvityksessä ei havaittu liito-oravia. Alueella on niukasti liito-oravalle soveltuvia alueita. Hankealueelta ei havaittu viitasammakoita. Hankealueen ulkopuolelta Kultiojärveltä havaittiin viitasammakoita ja luonnontilaisen suon koillispuoleisen alueen heitteikössä arvioitiin olevan noin 50 urospuolista viitasammakkoa. Hankealuetta lähin suojeltu alue sijaitsee noin 4 kilometrin etäisyydellä.

Hankealueen läpi kulkee eläinten luontaisesti käyttämä riistakäytävä. Hattulan erämiehet Ry:n puheenjohtaja Kaj Nordenswan on antanut hankkeesta vastaavalle lausunnon alueen käytöstä. Yhdistyksen toiveena on, että riistakäytävä sijoittuisi Kultiojärven eteläpään tasalta kohti Kaarneen peltoa, noin 50 metrin levyisenä. Hankealueen läpi kulkeva Savitie kunnostetaan ja jätetään riistaeläimille soveltuvaksi kulkureitiksi.

Maisema ja kulttuuriperintö

Maisemavaikutukset ovat vähäiset. Valtaosa hankealueesta on metsien ympäröimä. Suurimman maisemavaikutukset kohdistuvat hankealueen pohjois- ja länsipuolen pelloille.

Hankealueella suoritettiin arkeologinen inventointi, jossa ei löytynyt muinaisjäännöksiä. Hankealueen välittömässä läheisyydessä on Saari (1000047700) -niminen alue, joka luokitellaan kiinteäksi muinaisjäännökseksi. Alue on kivikautinen asuinpaikka, joka huomioidaan rakennusvaiheessa. Vaikutukset alueeseen oletetaan vähäisiksi.

Heijastavuus-, melu- ja välkevaikutukset

Aurinkovoimalan paneelistosta tai telineistöstä ei aiheudu juurikaan heijastus-, melu- tai välkevaikutuksia. Auringonvalon matalilla tulokulmilla paneelit heijastavat kuitenkin jonkin verran auringonvaloa. Mikäli heijastevaikutus muodostuisi ongelmaksi, paneelit on mahdollista päällystää heijastamattomalla pintakerroksella.

Rakentamisen yhteydessä liikennemelu alueella tulee kasvamaan, mutta se rajautuu hankealueille ja alueelle johtaville teille. Valmiin voimalaitoksen ainoa melua tuottava komponentti on päämuuntajan jäähdytysjärjestelmä, joka sekin tuottaa melua vain auringon paistaessa.

Liikenne

Kulku hankealueelle todennäköisesti tapahtuu Salimäentien ja Hauhontaustantien kautta. Hankealueen läpi kulkeva Savimäentie tullaan kunnostamaan. Olemassa olevaa tieverkostoa pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon.

Rakennusvaiheessa liikennemäärät tulevat lisääntymään, mutta käyttöaikana liikennemäärät ovat vähäiset. Kokonaisuudessaan liikenteen haitat arvioidaan vähäisiksi.

20.11.2023

Ympäristöriskit

Operoinnin aikaiset ympäristöriskit ovat matalat. Merkittävimmän ympäristöriskin aiheuttaa suurjännitteinen muuntamoalue, jossa on potentiaalinen tulipaloriski.

Aurinkovoimalan toiminta ei edellytä maanmuokkausta, joka aiheuttaisi merkittävää maaperän pölyämistä, josta voisi aiheutua paloriski. Muiden laitteistojen tulipaloriski on myös hyvin alhainen. Huoltoteiden avulla palolaitos pääsee liikkumaan alueelle mahdollisen tulipalotilanteen aikana.

Öljyä sisältävät laitteet muodostavat riskin ympäristölle. Kaikki voimalaitoksen muuntajat sisältävät öljyä, joka voi vaurioitilanteessa vuotaa maaperään. Puistomuuntamoiden alle asennetaan öljynkeräyssäiliö estämään vuotoja maaperään.

Voimala-alue tullaan aitaamaan, jolloin asiattomien henkilöiden pääsy alueelle estetään. Sähkölaitteita valvotaan myös etäluettavilla mittareilla. Aluetta valvotaan lisäksi valvontakameroilla.

Aurinkovoimalan jälkikäyttö

Elinkaaren lopussa aurinkopuiston materiaalit ovat hyvin kierrätettävissä. Lähes kaikki lasi- ja metalliosat voidaan kierrättää tai käyttää uudelleen. Paneelin muut osat voidaan prosessoida. Puiston telineistö on lähes kokonaan metallia, joka voidaan kierrättää normaalina metallijätteenä. Maahan asennetut kaapelit voidaan poistaa maasta ja kierrättää.

ASIAN KÄSITTELY

Viranomaisten kuuleminen

Hämeen ELY-keskus kuuli ennen päätöksentekoa Hämeen liittoa, Hämeenlinnan kaupunginmuseota sekä Puolustusvoimien 2. Logistiikkarykmenttiä, Hattulan kuntaa, kaavoitusviranomaista sekä ympäristönsuojeluviranomaisena toimivaa Hämeenlinnan kaupunkia. Lausunnot toimitettiin ELY-keskukselle 6.10., 9.10., sekä 20.10.

Hattulan kunnanhallitus toteaa lausuntonaan, että Forus Oy on ollut aktiivisesti yhteydessä kuntaan sekä maanomistajiin valmistelujen aikana. Kunta ja maanomistajat ovat suhtautuneet hankkeeseen myönteisesti. Hattulan kunta ei näe tarvetta YVA-menettelyn soveltamiseen tässä hankkeessa. Tähän mennessä tehdyt selvitykset ovat riittävät ja niiden perusteella aurinkovoimalan rakentaminen voi käynnistyä.

Hämeenlinnan kaupunginmuseo toteaa lausuntonaan, että Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo on lausunut hankkeesta Forus Oy:n pyynnöstä hankkeen ennakkosuunnitteluvaiheessa 3.4.2023 (HML/1138/12.03.03.08/2023). Suunnitellulla hankealueella ei ole voimassa asemakaavaa, osayleiskaavaa tai yleiskaavaa. Alueelle ei ole osoitettu

20.11.2023

maakunnallisia rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman arvoalueita, eikä vastuumuseolla ollut lausunnossa hankkeesta huomautettavaa rakennetun kulttuuriperinnön tai maiseman osalta. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta vastuumuseo edellytti, että aurinkovoimahankkeen taustaselvityksiin tulee sisällyttää arkeologinen inventointi hankkeen vaikutusalueella etenkin kivikautiseen asutukseen soveltuvilla muinaisranta-alueilla.

Arkeologinen inventointi paneelikentäksi suunnitellulla alueella on suoritettu kesällä 2023 (Museovirasto). Inventoinnissa löytyi yksi kiinteä muinaisjäänös noin 30 metriä paneelikentästä itään. Muinaisjäänöksellä ei ole vaikutusta hankkeen suunnitteluun muuten kuin että sen alueella ei tule liikua työkoneilla rakennusvaiheessa – Saari (muinaisjäänösrekisteritunnus 1000047700), kivikautinen asuinpaikka, kohdetiedot ja tarkempi sijainti: <https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000047700>.

Hankkeen verkkoliitännän voimajohto aiotaan toteuttaa noin 2,5 km pitkänä ilmajohtona länsipuoliseen 110 kV siirtoverkkoon. Hanketoimijan koostamassa YVA-tarveselvityksessä esitetään kolme linjausvaihtoehtoa, jotka eivät olleet tiedossa vastuumuseon ennakkosuunnitteluvaiheen lausuntoa laadittaessa (3.4.2023). Kesällä 2023 suoritettu arkeologinen inventointi ei kata hanketoimijan YVA-tarveselvityksessä esittämää kolmea ilmajohdon linjausvaihtoehtoa.

Suunnittelun alueen länsipuolella sijaitsee maakunnallisesti merkittävä Juutilan rakennettu kulttuuriympäristö. Juutila on Hattulan vanhimpia tiloja ja siirretty nykyiselle paikalleen 1700- ja 1800-luvun vaihteessa. Nykyinen päärakennus on vuodelta 1917. Pihamaalla on myös pieni luhtiaitta. Juutilan tila sijaitsee suunnitellun paneelikentän ulkopuolella, mutta esitetyistä hankkeen verkkoliitännän linjausvaihtoehdoista keskimääräinen kulkee Juutilan tilan pihapiirin välittömässä läheisyydessä. Kanta-Hämeen alueellinen vastuumuseo ei pidä tätä linjausvaihtoehtoa toteuttamiskelpoisena.

Paneelikentän osalta hankkeen vaikutuksia kulttuuriympäristöön voidaan tehtyjen selvitysten perusteella pitää vähäisinä. Hankkeen verkkoliitännän osalta alueellinen vastuumuseo pyytää kuitenkin kuvausta ilmajohdon rakenteesta (pylvästyypin ja maastokäytävän leveys), jotta linjausvaihtoehtojen aiheuttama selvitystarve ja ilmajohdon vaikutuksia kulttuuriympäristöön voidaan arvioida tarkemmin.

Puolustusvoimat toteaa lausuntonaan, että puolustusvoimat ei toimintansa näkökulmasta näe tarvetta soveltaa Lintusuon aurinkoenergiainhankkeeseen YVA-menettelyä.

20.11.2023

Hämeenlinnan kaupunki toteaa lausuntonaan, että Hämeenlinnan kaupunki tuottaa palvelusopimuksen mukaisesti Hattulan kunnalle ympäristönsuojeluviranomaisen palvelut.

Melko suurien aurinkovoimakenttien rakentaminen on parin viime vuoden aikana kasvanut selvästi, eikä vakiintuneita ohjausmekanismeja tai suunnitteluun liittyvää ohjeistusta ole vielä saatavilla. Myös tutkimustieto aurinkovoimakenttien luontovaikutuksista on vielä osittain puutteellista.

Luontoselvityksen väliraportin mukaan hankealueella ei todettu uhanalaisia, suojeltavia luontotyyppisiä tai eliölajeja tai muita huomioon otettavia luonnon monimuotoisuusarvoja. Suojeltavia luontoarvoja esiintyi kuitenkin hankealueen välittömässä läheisyydessä. (Hattulan Kultiojärvi väliraportti 1.9.2023.)

Hankealueen itäreunalle rajautuu pääosin luonnontilaiseksi tulkittu Kultiojärven avosuo. Kultiojärvellä vuonna 2023 pesimälinnuston lajeihin kuului kurki, joka pesii tyypillisesti avosoilla ja rehevien lintukosteikkojen rantaluhdilla. Se on EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji. Kultiojärven suon keskiosissa oli kaksi isokuovin reviiriä. Kuovi pesii niin peltoalueilla, avoimilla rantaluhdilla kuin avosoillakin. Se on valtakunnallisessa uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettävä ja Suomen erityisvastuulaji. Pesimälinnustossa tavattiin myös taivaanvuohi, joka pesii monenlaisissa kosteissa elinympäristöissä. Se on valtakunnallisessa uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettävä.

Kultiojärven alueella oli havaintoja myös huuhkajasta, joka on valtakunnallisessa uhanalaisuusluokituksessa erittäin uhanalainen ja Suomen erityisvastuulaji. Alueella ei havaittu luontoselvityksen mukaan muita petolintuja, mutta lajitietokeskuksen lajitietorekisterin mukaan alueelta on 90-luvulta lähtien säännöllisesti havaintoja kanahaukasta, joka on valtakunnallisessa uhanalaisuusluokituksessa silmälläpidettävä.

Hankealueen viereisillä pelloilla oli soidintavia teeriä. Teeret pesivät monenlaisissa metsäisissä elinympäristöissä. Se on EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji ja Suomen erityisvastuulaji. Luontoselvityksen väliraportissa hankealueen itäpuolelle sijoittuva Saari niminen metsäalue on tulkittu avainbiotoopiksi, josta oli havaintoja erittäin uhanalaiseksi luokitellusta hömötiaisesta.

Lintusuon aurinkovoimalahankkeen YVA-tarveselvityksessä on esitelty kolme reittivaihtoehtoa aurinkovoimalan voimajohtoliitynnälle. Voimajohtoon pituus kaikilla kolmella vaihtoehdolla on noin 2,5 kilometriä. Luontoselvityksen väliraportista ei käy ilmi mitä luontoarvoja voimajohtokäytävillä on selvitetty. Olisikin perustelua selvittää, esiintyykö suunnitelluilla voimajohtokäytävillä tai niiden välittömässä läheisyydessä luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeja, suojeltuja tai uhanalaisia luontotyyppisiä, tai eliölajeja tai muita huomioon otettavia, suojeltavia luonnonmonimuotoisuusarvoja. Lausunnossa ei täten voida arvioida reitin

20.11.2023

valintaa, mahdollisten erilliselvitysten tarpeellisuutta ja hankkeen vaikutusta johtokäytävillä ja sen läheisyydessä esiintyviin luontoarvoihin. Hiilitaseselvityksessä on käytetty laskennassa eteläisintä voimajohtoreittivaihtoehtoa

Kultiojärvellä havaittiin soidintavia viitasammakoita. Viitasammakko kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) mukaisiin lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain (49 §) mukaisesti kielletty. Viitasammakon elinympäristöä ovat mm. suot, vesistöjen rannat, erilaiset pienvedet, kuten lammikot ja ojat, sekä näiden läheiset maa-alueet. Viitasammakko kutee melko matalaan veteen, ja vedenpinnan tulee pysyä riittävän korkealla mätimunien kehittymisen ajan.

Viitasammakot ovat paikkauskollisia, mutta asuttavat sopivia elinympäristöjä nykyisten asuttujen paikkojen läheltä. Suojaetäisyyksistä lisääntymis- tai levähdyspaikan lähellä ei ole muodostunut selkeää käytäntöä. Lisääntymis- ja levähdyspaikan välittömässä läheisyydessä tulee kuitenkin olla levähdyspaikaksi ja ravinnonhakuun soveltuvaa ympäristöä, jonka rajaus on harkittava tapauskohtaisesti. Vesiolosuhteiden muutokset Kultinjärven suoalueelle ja maankäytönmuutokset sen läheisyydessä voivat vaikuttaa heikentävästi viitasammakon esiintymiseen alueella sekä luonnontilaisen suon ominaisuuspiirteisiin.

Hankealueelle jätetään YVA-tarveselvityksen mukaan riistakäytäviä hankealueen etelä- ja keskiosaan. Puustoiset riistakäytävät toimivat myös muiden eliölajien kulkuyhteyksinä. Avainbiotoopiksi määritelty Saariniminen metsäalue on kokonaisuudessaan syytä jättää hankealueen ulkopuolelle ja huomioida myös aurinkovoimalan rakentamisvaiheessa riittävä suojavyöhyke alueeseen. Metsäinen kulkuyhteys on suositeltavaa säilyttää avainbiotoopin ja linnustollisesti merkityksellisen Kultiojärven välillä.

Aurinkopaneelikentät saattavat aiheuttavaa ns. järviefektin, joka voi olla ongelmallista lintujen kannalta ottaen huomioon muun muassa Kultiojärven sijainnin hankealueen välittömässä läheisyydessä.

Koska laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 5.5.2017/252 ei tunnista aurinkovoimaloita eikä tietoa luontovaikutuksista aurinkovoimalaan liittyen ole vielä riittävästi saatavilla voisi YVA-menettelyä pohtia luonnonsuojelulain 1. luvun 7 § perusteella. Aurinkovoimalaitokset tulisi aina sijoittaa metsämaiden ulkopuolelle.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen

Hankkeesta vastaavalle annettiin mahdollisuus kommentoida saapuneita lausuntoja. Hankkeesta vastaava toimitti vastineen 1.11.2023. Vastineen liitteenä toimitettiin maakaapelireitti karttaesityksenä ja luontoselvitys.

20.11.2023

Hankkeesta vastaava Forus Oy toteaa, että Hämeenlinnan kaupunki nosti lausunnossaan useasti esille hankealueen lähiympäristön luontoarvot. YVA-tarveselvityksen valmistumisen jälkeen hankkeen luontoselvityksen loppuraportti on valmistunut. Luontoselvityksen loppuraportti on liitteenä 2. Luontoselvitys kattaa hankealueen lisäksi verkkoliityntäreitin sekä hankealueen ulkopuolisen Kultiojärven alueen sekä lähialueen peltoja. Luontoselvityksen mukaan arvokkaat luontoarvot keskittyvät hankealueen ulkopuolelle, ja hankkeen vaikutukset niihin arvioidaan vähäisiksi. Luontoselvityksen loppuraportti ja muut hankkeen etenemisen aikana tietoon tulleet seikat otetaan kuitenkin huomioon aurinkovoimalan tarkemmassa suunnittelussa.

Hämeenlinnan kaupungin lausunnossaan mainitsema aurinkopaneelien ns. järviefekti oletetaan merkityksettömäksi, sillä modernit aurinkopaneelit ovat päällystetty hyvin heijastusta estävällä pinnoitteella. Aurinkopaneelin tehokkaan toiminnan aikaansaamiseksi auringonvalon heijastuminen on tehokkaasti minimoitu, ja heijastavuudeltaan paneelit vastaavat asfalttia.

Hämeenlinnan kaupungin lausunnon mukaan aurinkovoimalat tulisi aina sijoittaa metsämaiden ulkopuolelle. Lintusuon aurinkovoimalahankkeelle on laadittu hiilitaseselvitys, jossa on tarkasteltu mm. maaperän käytön muutoksia hankkeen hiilitaseeseen. Vaikka hankealue koostuu ojitetusta suometsästä ja metsän poisto aiheuttaa kielteisiä ilmastovaikutuksia, hankkeen kokonaisilmastovaikutukset on arvioitu myönteisiksi, varsinkin kun otetaan huomioon kasvava uusiutuvan ja tuotannoltaan päästöttömän energian tarve Suomessa.

Hämeenlinnan kaupungin museo pyysi lausunnossaan lisätietoja hankkeen verkkoliitynnän reitistä ja rakenteesta. Hankkeen verkkoliitynnälle esitettiin YVA-tarveharkinnassa kolme vaihtoehtoa.

Hankkeen suunnittelu on tältä osalta edennyt, ja liityntäreitiksi on valikoitunut eteläisin vaihtoehto, joka kulkee valtaosan matkasta hankealueen sisällä tai Vanaja-Lavianvuoren voimajohtolinjan varrella. Voimajohtoliityntä toteutetaan maakaapelilla. Reitin yleissuunnitelma on esitetty liitteessä 1. Reitillä tai sen läheisyydessä ei ole tunnistettuja kulttuuriperintökohteita, ja koska se kulkee hankealueelta seuraten olemassa olevaa voimajohtoreittiä, oletetaan sen vaikutukset kulttuuriympäristöön pieniksi. Lisäksi luontoselvityksessä todetaan, että maakaapelin luontovaikutukset ovat ilmajohtoon verrattuna vähäiset. Kaapelikaivanto toteutetaan alustavan suunnitelman mukaisesti 2,5 metrin levyisenä ja 1,4 metrin syvyisenä.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Forus Oy:n Lintusuon aurinkovoimalahankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) mukaista arviointimenettelyä

ELY-keskuksen ratkaisun perustelut

Hankkeesta vastaavan esityksen mukaan aurinkovoimahanke muodostuu noin 120 hehtaarin laajuudesta rakennettavasta alueesta ja tälle alueelle sijoittuvat kaikki hankkeessa vaadittavat rakentamistoimet pois lukien kantaverkkoon liittymisen sähkönsiirto. Aurinkovoimala suunnitellaan kytkettäväksi kansalliseen sähköverkkoon voimajohtoliitynnällä Vanaja-Lavianvuoren 110 kV voimajohtoon. Hankkeen sähkönsiirto suunnitellaan toteutettavaksi maakaapelina, joka pääosin kulkee Vanaja-Lavianvuoren 110 kV voimajohdon rinnalla.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan YVA-lain (252/2017) mukaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Hankkeet, joihin arviointimenettelyä sovelletaan aina, on määritelty YVA-lain liitteen 1 hankeluettelossa.

Aurinkoenergian tuotantolaitokset eivät sisälly YVA-lain hankeluettelon mukaisiin hankkeisiin. Hankkeen laajuus on myös selkeästi vähäisempi kuin hankeluettelon kohdassa 2 f) mainittu yli 200 hehtaarin laajuinen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksissa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, hankeluettelon vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia (YVA-laki 3 § 2 mom.)

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa (YVA-lain 3 §:n 2.mom) otetaan huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään YVA-lain liitteessä 2 ja YVA-asetuksen (277/2017) 2 §:ssä.

Maankäyttö ja kaavoitus, sekä maisemaan kohdistuvat vaikutukset

Hankealueella on voimassa Kanta-Hämeen maakuntakaava 2040. Valtaosa hankealueesta sijaitsee maakuntakaavassa osoitetulla Lintusuo turvetuotantoalueella (EOt). Osa hankealueen eteläosasta on merkitty Puolustusvoimien Hätilän harjoitusalueeksi (EP). Alueen läpi kulkee maakuntakaavassa ulkoilu-, hevosvaellus tai hiihtoreitti (UR). Hankealueella ei ole voimassa yleis- tai asemakaavoja.

Toimitettujen ja ELY-keskuksen tietojen mukaan alueella ei ole harjoitettu turvetuotantoa, eikä aluetta käytetä Puolustusvoimien toimesta maakuntakaavassa osoitettuun tarkoitukseen. Aurinkovoimalan toteuttaminen hankealueelle vaikeuttaa kuitenkin alueen käyttöä

20.11.2023

maakuntakaavassa osoitettuihin käyttötarkoituksiin. Alueella ei tällä hetkellä ole käynnissä yleis- tai asemakaavahankkeita. Aurinkovoimalahankkeesta aiheutuvat maankäytön yhteensovittamisen tarpeet on tarkoitus arvioida suunnittelutarveratkaisuhakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Aurinkovoimalaitoksen toiminnan aikaisia vaikutuksia, pääasiassa maisemavaikutuksia, muodostuu koko toiminnan ajan. Maastonmuodoista ja peitteisyydestä johtuen nämä vaikutukset sekä hankkeen ympäristöön aiheuttamat häikäisy- ja heijastushaitat voidaan arvioida kuitenkin suhteellisen vähäisiksi. Asutus hankkeen lähivaikutusalueella on hajaluonteista.

Pintavedet ja ojitus

Selvityksessä esitetään, että alueella ei ole tarvetta kuivatusojitukselle vaan paikallisten ojien päihin tehtäisiin lasketusalaita. Toisaalta on esitetty, että Valteen- ja Luikastenojan perkaushankkeessa laskettua Kultiojärveä voitaisiin käyttää alueen vesien viivytystilavuutena. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan esitetty lähtökohta on virheellinen sekä hankkeen suunnittelulle että vaikutusten arvioinnille.

Lintusuon hankealue on nyt metsäpeitteinen ja puuston poisto muuttaa alueen hydrologiaa. Puuston poiston seurauksena virtaamat alueelta äärevöityvät, minkä vaikutus tulee ottaa huomioon osana vaikutusten merkittävyyden arviointia. Huomioitavaa on, että esitetystä selvityksestä ei yksiselitteisesti käy ilmi, onko vesitaloudellisten muutosten arvioinnissa otettu huomioon vain aurinkopaneelien asentaminen vai myös puuston poistaminen alueelta.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankkeesta aiheutuvat vaikutukset alueen vesitalouteen ovat arviointiaineistossa nyt esitettyä selkeästi suuremmat. Hankkeen jatkosuunnittelussa vaikutusten arvioinnin pohjaksi tulee tarkentaa erityisesti suunnittelun lähtökohtia.

Suunnittelussa tulee huomata, että Valteen- ja Luikastenojan perkaushankkeessa 1950-luvun lopulla suuri osa valuma-alueen kuivatusvesistä on ohjattu kulkemaan Kultiojärven ohi suoraan Kultionjoaan. Aurinkopaneeleita ja huoltoteitä on tarkoitus sijoittaa myös Kultiojärven lähivaluma-alueelle. Nyt tarkasteltavalla paksuturpeisella maalla tämä tarkoittaa raskasta maanrakentamista, millä on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan väistämättä haitallisia vaikutuksia Kultiojärven vesitalouteen. On myös otettava huomioon, että muutoksilla Kultiojärven vesitaloudessa, voi olla myös heikentäviä vaikutuksia viitasammakon elinympäristöön.

Pohjavedet

Hankealue sijoittuu Lintusuon (0408254) vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen (luokka 2) läheisyyteen. Pohjavesialue on osa luodekaakko-suuntaista pitkittäisharjua, joka hankkeen läheisyydessä rajoittuu suoalueisiin. Alueella ei sijaitse yhdyskuntien vedenottamoita. Vesienhoidon

20.11.2023

suunnittelussa pohjavesialueen kemiallinen sekä määrällinen tila on luokiteltu hyväksi.

Hankealueen läheisyydessä ei ole tiedossa selvityksiä pohjaveden laadusta, pinnantasosta tai virtaussuunnasta. Karttatarkastelun perusteella pohjaveden virtaussuunta on pohjavesialueen pohjoisosassa kohti harjua reunustavia suoalueita. Hankealueen läheisyydessä harjun vettä johtavat kerrokset jatkuvat osittain myös Lintusuon turvekerrosten alapuolelle.

Lintusuon aurinkovoimalahanke voi aiheuttaa muutoksia hankealueen ja sitä ympäröivien suoalueiden vesitaloudessa. Suoalueen vesitalouden muutokset voivat vaikuttaa myös harjasta purkautuvan tai imeytyvän pohjaveden määrään. Hankealueen ja pohjavesialueen välinen etäisyys on 70 metriä, joten voidaan todeta, että hankkeesta ei todennäköisesti voi aiheutua merkittäviä vaikutuksia pohjavesialueeseen. Mikäli hankealueella tai sen läheisyydessä on tarve tehostaa kuivatusta, tulee ojituksen suunnittelussa arvioida sen vaikutukset pohjavesialueeseen.

Luonnonsuojelu

Aurinkovoimalan rakentamisen ja toiminnan edellyttämät maanmuokkaustoimet ja puuston poisto muuttavat alueen luonnonympäristöä pitkäkestoisesti tai pysyvästi. Vaikutukset ovat pääosin paikallisia ja kohdistuvat rakentamisalueille sekä niiden välittömään läheisyyteen. Valumavesien muutosten vaikutukset luonnonympäristöön kohdistuvat pääasiassa lähialueille, mutta niillä voi olla myös laajempia alueiden vesitasapainoon kohdistuvia vaikutuksia.

Luontoselvityksessä on tunnistettu hankkeen vaikutusalueelta kaksi luonnonympäristön kannalta merkittävää aluetta: umpeenkasvanut Kultiojärvi ja Saaren avainbiotooppi. Kultiojärven pohjoisosassa on havaittu luontodirektiivin liitteen IV (a) lajin viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka, jonka hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n nojalla. Kultiojärveltä on muutoin todettu pesivän vaateliasta lintulajistoa.

Hankkeesta saattaa aiheutua vaikutuksia Kultiojärven vesitasapainoon ja luonnontilaan puuston poiston ja rakentamisen myötä syntyvien reuna- ja valuntavaikutusten kautta. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikutukset voivat olla merkittävämpiä, mitä arviointiaineistossa on esitetty. Erityisesti vesitasapainoon ja veden laatuun kohdistuvat muutokset voivat aiheuttaa heikentäviä vaikutuksia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaan.

Hankerajaus sisältää pieneltä osin Saaren avainbiotoopiksi määritettyä aluetta. Hankekuvauksen perusteella Saaren alue on hankkeen ulkopuolella, mutta luontoselvityksen osoittamat metsälehmuksen kasvupaikkarajaukset ovat osittain hankealueen rajauksen sisällä. Rakentamisalueen lopullisella rajauksella on vaikutuksia avainbiotooppiin, mikäli rakentamistoimenpiteitä kohdistetaan Saaren alueelle. Puuston

20.11.2023

poiston myötä alueeseen kohdistuu myös paikallinen reunavaikutus. Hanke ei uhkaa avainbiotooppia kokonaisuutena hankealueen rajauksen vuoksi.

Hankealueella on lajitietorekisterin mukaan havaintoja silmälläpidettävän (NT) kanahaukan ja vaarantuneiden (VU) varpuspöllön ja hiirihaukan pesistä. Myös hankealueen ulkopuolella on varmistettua pesintää, joten vaikutus pesintään on paikallinen. Linnustolliset arvot ovat keskittyneet hankealueen ulkopuolelle.

Laadittu luontoselvitys on kokonaisuudessaan kattava, mutta hankkeen vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa on epävarmuuksia erityisesti sähkönsiirtolinjan osalta. Sähkönsiirtolinjojen luontoselvityksen kartoitusajankohtaa heinäkuun lopussa voidaan pitää epävarmana ainakin liito-oravan ja hämeenkylmänkukan osalta.

Hankkeen liittyminen sähköverkkoon on tarkoitus toteuttaa maakaapelilla, jolloin vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin jäävät todennäköisesti paikalliseksi. Ottaen huomioon maakaapelin suunniteltu sijoittuminen, ei maakaapelin suunnittelusta sijainnista todennäköisesti muodostu merkittäviä vaikutuksia. Arviointi edellyttää kuitenkin tarkentavia maastonselvityksiä hankkeen jatkosuunnittelussa maakaapeloinnin vaikutusalueella.

Hankealueen ulkopuolelle rakennettava tiestö on kuvattu suppeasti, eikä sen luonnonympäristöä ole kartoitettu. Alueen ympärillä on kuitenkin kattava tieverkosto, joten rakennettavan tiestön vaikutus luonnonympäristöön voidaan katsoa pienialaiseksi.

Yhteisvaikutukset

Hankealueen lähialueille ei ole tiedossa hankkeita, joiden kanssa yhteisvaikutukset olisivat todennäköisesti merkittäviä.

Johtopäätelmät

Suunnitellusta Lintusuon aurinkoenergiահankkeesta ei aiheudu ottaen huomioon hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne todennäköisesti laadultaan ja laajuudeltaan YVA-lain liitteessä 1 tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Jos hanke muuttuu nyt esitetystä tai sitä myöhemmin laajennetaan, tulee YVA-menettelyn tarve arvioida uudestaan.

Hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne

Lintusuon aurinkovoimalan rakentamisaikaa voidaan luonnehtia lyhyeksi ja suunniteltua elinkaarta yli 30 vuotta pitkäksi. Elinkaaren aikana tehdään huoltotoimenpiteitä, kuten osien puhdistuksia ja tarvittaessa vaihtoja.

Hankkeen vaikutuksia ja vaikutusaluetta voidaan pitää melko rajattuina ja paikallisina. Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat itse hankealueelle ja

20.11.2023

sen välittömään läheisyyteen sekä rakentamisaikana alueelle johtavien tieyhteyksien ympäristöön.

Aurinkovoimalaitoksen rakentaminen edellyttää maanmuokkaustoimenpiteitä paneelikenttien, tiestön, maakaapeleiden ja sähköaseman rakentamisalueilla. Maanmuokkauksesta aiheutuvaa maaperän ja kasvillisuuden muutosta voidaan pitää pysyväisluonteisena hankkeen pitkän elinkaaren vuoksi.

SELVILLÄOLOVELVOLLISUUS

Vaikka hankkeeseen ei sovellettaisi arviointimenettelyä, on hankkeesta vastaavan sen lisäksi, mitä erikseen säädetään, oltava riittävästi selvillä hankkeensa ympäristövaikutuksista siinä laajuudessa kuin kohtuudella voidaan edellyttää (YVA-laki 31 §).

JATKOTOIMENPITEITÄ

Hattulan kunnassa on käynnissä hanketta koskeva maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suunnittelutarveratkaisumenettely, jossa ELY-keskus ottaa kantaa hankkeen maankäyttöliisiin yhteensovittamistarpeisiin ja vaikutusten arviointiin tarkemmin.

Alueella tehtävä puuston poisto oletettavasti nostaa vesipintoja turvemaidella. Valumavesien hallinnasta tulee laatia erillinen ammattilaisen laatima ojitussuunnitelma ja tehdä vesilain mukainen ojitusilmoitus Hämeen ELY-keskukselle vesilain mukaisen luvan tarpeen arvioimiseksi.

Laskeutusaltaiden mitoitus tulee Hämeen ELY-keskuksen käsityksen mukaan tehdä turvemaiden metsäojituksen mitoitusperusteilla eikä hulevesien hallinnan mitoitusperusteilla. Hallintarakenteet on tehtävä riittävän suurina ja ennen rakennustöiden aloittamista, että ne toimivat myös rakentamisen aikaisina vesienhallintarakenteina. Vesien ohjaamisen suunnittelussa on huolehdittava, että Kultiojärven kiintoaine- tai ravinnekuormitus ei merkittävästi lisäännä eikä Kultiojärven veden pinnantasoa laske nykyisestä.

Hankkeen vesienhallinnan suunnitelmien tarkentuessa on tarpeen pyytää Hämeen ELY-keskuksen kannanottoa hankkeen vaikutuksista luontodirektiivin liitteen IV(a) lajin viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkaan ja luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisen poikkeamisluvan tarpeesta.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki 252/2017): 3, 11, 12, 13, 31 ja 37 § sekä liitteet 1 ja 2.

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017): 1 ja 2 §.

20.11.2023

HAMELY/1799/2023

MUUTOKSENHAKU

Muiden tahojen muutoksenhakuoikeus

Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa hakea muutosta tähän päätökseen, jolla on katsottu, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole tarpeen. Muutosta voidaan hakea vasta siinä vaiheessa, kun edellä mainitusta päätöksestä on mahdollisuus valittaa (YVA-laki 37 § 2 momentti).

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Asian on esitellyt ylitarkastaja Kirsi Nieminen ja ratkaissut johtava asiantuntija Kirsi Lehtinen. Päätöksen valmisteluun ovat osallistuneet alueidenkäytön asiantuntijat Hannele Kuitunen ja Tuula Vuorinen, luonnonsuojeluasiantuntija Teppo Mehtonen, pohjavesiasiantuntija Tuomo Korhonen ja ylitarkastaja Helka Sillfors. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätöksestä tiedotetaan kuuluttamalla 23.11.-27.12.2023 Hämeen ELY-keskuksen verkkosivuilla [Kuulutukset](#) osiossa. Päätös julkaistaan sähköisesti myös ympäristöhallinnon [verkkosivuilla](#).

Liitteet

Valitusosoitus

Jakelu

Hankkeesta vastaava saantitodistuksin

Sähköisesti:

Hattulan kunta
Hämeen liitto
Hämeenlinnan kaupunginmuseo
Hämeenlinnan kaupunki
Puolustusvoimien 2. Logistiikkarykmentti

Tämä asiakirja HAMELY/1799/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument HAMELY/1799/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nieminen Kirsi 20.11.2023 13:36

Ratkaisija Lehtinen Kirsi 20.11.2023 13:55

20.11.2023

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaisesti hakea siihen muutosta Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä (7) päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu valittajan ilmoittamalla osoitteella, ellei valituksen yhteydessä muuta näydetä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiamiehen valtakirja 18/18
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika on kello 8.00 – 16.15. Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Käsittelymaksu

20.11.2023

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukainen oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 Hämeenlinna Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 13100

Hämeenlinna Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi Puhelin: 029 56 42210 Faksi: 029 56 42269